

Nyhetsredaktør: **Frode Hansen** fha@dagbladet.no
 Politisk redaktør: **Geir Ramnefjell** ger@dagbladet.no
 Kulturredaktør: **Sigrid Hvidsten** shv@dagbladet.no
 Magasinredaktør: **Karine Østtveit** kos@dagbladet.no

LIVSLANG LÆRING ER BLITT EN FLOSKEL. VI MÅ GJØRE DET TIL EN REALITET.

JONAS GAHR STØRE, Ap-leder, om at Norge trenger en kompetansereform. (Morgenbladet)

Toje har rett i at norsk kultur er mer enn liberale verdier, men det betyr ikke at vi må stenge grensene av den grunn, skriver **Aksel Braanen Sterri**.

Tojes merknader

**AKSEL
BRAANEN
STERRI**

ast@dagbladet.no

KOMMENTAREN

Asle Toje, forskningsdirektør ved Nobelinstituttet, har skapt liv og røre i både sosiale og tradisjonelle medier etter at hans dissenser i Brochmann-utvalget ble gjort kjent. Rapporten har hittil blitt berømmet for sin grundige, saklige og forsiktede tilnærming til det kontroversielle spørsmålet om det norske samfunnet tåler innvandringen. Det ble imidlertid for mye moderasjon og liberal konsensus for utvalgsmedlem Toje, som mente det ble stilt for få krav til innvandrere om å tilpasse seg norsk kultur, at utvalget underslo at etniske nordmenn kommer til å bli mindretall i Norge i framtida, og at det er for dyrt å øke kompetansen til våre nye landsmenn. Kritikken er ikke uten poenger, men han overvurderer dens betydning på alvorlig og skadelig vis.

IFØLGE TOJE SELV er kjernen i uenighetene at «utvalget tar en snarvei ved å legge til grunn at Norge har en tynn, verdibasert identitet, mens realiteten er at vi har en 'tykk' ... kultur som det krever betydelig innsats å tilegne seg.» Selv om «frihet er viktig for nordmenn» gjør det deg ikke norsk «å like frihet». Som den svensk-irske økonomen Tino Sandanaji understreket på Civitas frokostmøte fredag, hver kultur har mange uformelle sosiale regler som gjør oss til oss, og som gjør det vanskeligere for nyankomne å inkluderes. En felles «norskhet» skapes av en felles historie, erfaringer, særegne måter å gjøre ting på osv. Det er også slik at våre institusjoner dels er skapt av og opprettholdes av kulturen. Vi snakker ofte varmt om velferdsstaten, rettsstaten, markedet og demokratiet. De er uten tvil viktige institusjoner, men de trives best i fruktbar jord. Og den fruktbare jorda er en kultur preget av tillit, solidaritet, ærlighet, respekt for avtaler og andres frihet, og en vilje til å bidra og skape nytte for sine medmennesker.

MEN TOJE TAR feil når han antyder at utvalget ikke forstår dette. De mener riktig nok at det er liberale verdier som demokrati, deltakelse, rettsstat og friheten til å bestemme selv, som innvandrere må respektere. Det viser seg i at likestilling og grenser for barneoppdragelse trekkes fram som spesielle områder hvor staten må ta en aktiv rolle. Det er imidlertid ingen minimal liberalisme utvalget legger til grunn. De trekker blant annet på Michael Walzers filosofiske forsvar for ethvert

KRITISERER: Asle Toje kritiserer Brochmann-utvalget han selv var en del av. Lytt heller til Brochmann selv, skriver Dagbladets kommentator.

FOTO: HEIKO JUNGE / NTB SCANPIX

politisk fellesskaps «rett til å bevare integriteten i sin livsform» når de begrunner klarere nasjonale retningslinjer for å hindre bruk av religiøs bekledding i enkelte sammenhenger, samt begrense muligheten til å få fritak fra undervisning og arbeid på grunn av religiøs overbevisning. Årsaken til at utvalget legger en liberal nasjonalisme til grunn er snarere at det er både vanskelig og urimelig å skulle kreve mer av våre nye landsmenn.

DET HENGER sammen med at den tykke, norske kulturen ikke kan formaliseres og institusjonaliseres. Toje foreslår likevel å gjøre den til en del av en statsborgerskapstest. Men en slik test vil aldri kunne avsløre om en innvandrere er blitt en del av den norske kulturen. Det tar tid og kan bare testes i praksis. Dermed ser det ut som det eneste troverdige alternativet for Toje er å strengt begrense innvandringen

for å bevare den norske kulturen og dermed de institusjonene vi er mest glad i. Hvis ikke blir etniske nordmenn i mindretall, hevder Toje. Men her tar verken Toje bryet seg med å definere hva som kreves for å være etnisk norsk eller høyde for at innvandringen kan begrenses ved politiske vedtak. I SSBs mest realistiske scenario, som riktig nok er spekket med usikkerhet, utgjør innvandrere litt over 1/3 av befolkningen. Det kan også bli høyere, men nivået er ingen naturlov vi ikke har kontroll over. Det er heller ikke slik at en høy innvandring nødvendigvis undergraver de samfunnsinstitusjonene vi er så glad i.

SELV OM DET godt kan tenkes at det er noe i vårt kulturelle jordsmonn som gjorde det enklere å skape gode institusjoner, kan institusjonene selv opprettholde viktige verdier, selv om det kom-

mer et tilfang av mennesker fra andre kulturer. Det er nettopp det vi erfarer i Norge og andre land. Til en viss grad tilpasser innvandrere seg den kulturen de blir en del av. For det andre kan politikk motvirke skadelige virkninger av innvandring og øke sjansen for at innvandrere inkluderes. Den største faren for det norske samfunnet er om innvandrere både segregeres, forblir fattige og står utenfor arbeidslivet. Det kan imidlertid motvirkes ved hjelp av politiske tiltak, men ikke om vi hører på Toje. Han går imot tiltak som retter seg inn mot å øke kompetansen og kapasitetene innvandrere har til å lykkes i det norske samfunnet, selv om disse beviselig er lønnsomme på sikt og trolig vil motvirke slitasjen på verdiene som ligger til grunn for våre viktigste institusjoner. Vi gjør derfor klokt å heller lytte til flertallet i Brochmann-utvalget.